RD2200127

Raadsvergadering

Agendanummer:

Onderwerp: Aanvraag lening Duurzaam Steenbergen - realisatie gedeelte zonneveld NVS Nieuw-Vossemeer

Steenbergen; 19 juli 2022

Aan de raad,

1. Inleiding

De Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A., ook wel bekend als energiecoöperatie Duurzaam Steenbergen, werkt al diverse jaren aan de realisatie van een zonneveld op het voormalige trainingsveld van voetbalvereniging NVS in Nieuw-Vossemeer. Het gaat om een zonneveld voor en door inwoners.

De Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. heeft echter onvoldoende deelnemers weten te werven voor hun project, naar alle waarschijnlijkheid met name door de uitbraak van de coronapandemie. Er is op de locatie in Nieuw-Vossemeer ruimte voor 1.500 zonnepanelen, maar er zijn op dit moment voor zo'n 250 zonnepanelen deelnemers. Dat betekent dat er voor 1.250 zonnepanelen geen deelnemers zijn en er dus ook geen financiering is. De energiecoöperatie heeft daarom het afgelopen jaar samenwerking gezocht met enkele (commerciële) ontwikkelaars. Echter is dit op niets uitgelopen.

Om deze reden heeft de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. de gemeente Steenbergen verzocht om een geldlening te verstrekken van € 400.000,- met een looptijd van vijftien jaar tegen een rente van 2% over stand van de lening, voor de realisatie van het gedeelte van het zonneveld waarvoor geen financiering is gevonden. Zonder deze geldlening kan het volledige zonneveld, dus ook het gedeelte waarvoor wel deelnemers zijn gevonden (zo'n 250 zonnepanelen), niet gerealiseerd worden.

2. Achtergrond

De Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. is een lokale energiecoöperatie die actief is in de gemeente Steenbergen. De coöperatie is voornemens om op het voormalige trainingsveld van voetbalvereniging NVS in Nieuw-Vossemeer een zonneveld te realiseren. Deze gronden zijn in eigendom van de gemeente. Op 24 februari 2020 hebben wij als gemeente een omgevingsvergunning activiteit bouwen verleend voor de realisatie van het zonneveld.

Wij ondersteunen als gemeente de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. op verschillende manieren. Zo hebben wij diverse malen over het project van de coöperatie gecommuniceerd via onze communicatiekanalen. Daarnaast hebben wij als gemeente de energiecoöperatie financieel ondersteund via een startbijdrage in 2019 (€ 5.000,-) en subsidie in zowel 2020 (€ 5.000,-) als 2021 (€ 5.000,-). Ook hebben wij een garantstelling afgegeven ten bate van de aansluiting van het zonneveld op het elektriciteitsnet voor een bedrag van maximaal € 30.000,-. Op 22 februari jongstleden heeft het college besloten om deze garantstelling opnieuw te verlengen met een periode van 52 weken.

3. Overwegingen

Beoordeling aanvraag lening

Onderzoek naar externe financiering

Tijdens overleg met de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. is aangegeven dat de voorkeur van de gemeente uitgaat naar het afgeven van een garantstelling voor een lening die de energiecoöperatie zelf bij een bank afsluit.

De Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. heeft de volgende pogingen tot het verkrijgen van externe financiering ondernomen en deze hebben niet geleid tot een overeenkomst:

- Via de regionale Stichting Duurzaam Stoer is er getrarcht aan te haken bij een regionaal ontwikkelfonds in Breda. Echter bleek dit niet haalbaar;
- De financieringsbehoefte is voorgelegd aan EnergieSamen, een belangenbehartiger voor energiecoöperaties, die via het opgezette Realisatiefonds SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten) – een samenwerkingsverband met Rabobank, Triodos en ASN en fondsmanager SVn – tracht energiecoöperaties met financiering te helpen. Enkele voorwaarden zijn echter niet haalbaar voor de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A.. Dit zijn:
    - Voor de uitvoering van het project dient er minimaal 25% aan eigen vermogen aanwezig te zijn. Dit is niet het geval bij Duurzaam Steenbergen;
    - De vastgestelde looptijd bedraagt maximaal 13,5 jaar, terwijl het project van Duurzaam Steenbergen een looptijd heeft van (minimaal) 15 jaar;
    - Het rentepercentage staat voor de gehele looptijd vast. De rente is per 1 maart 2022 3,0% voor leningen lager dan € 100.000,- en 2,75% voor leningen vanaf € 100.000,- tot maximaal € 1.000.000,-. Het rentepercentage van 2,75% is echter te hoog voor de businesscase van de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A..
- Wat de banken betreft:
    - De Rabobank heeft geen interesse in het verstrekken van een lening (met gemeentegarantie) met een rente van maximaal 2% en verwijst de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. door naar het Realisatiefonds SVn;
    - De ABNAMRO heeft in het voortraject al aangegeven dat het betalen van afsluitprovisie en rentefixatieprovisies voor niet-opgenomen gelden is vereist om in aanmerking te komen voor een zogenaamde Groenlening. De looptijd van maximaal tien jaar en de commerciële condities maken dat de Groenlening voor de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. niet aantrekkelijk is.

Subsidie Rijksoverheid

De Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. heeft subsidie toegekend gekregen van de Rijksoverheid voor de realisatie van het zonneveld (via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). Voor het gedeelte van het zonneveld waarvoor deelnemers (en dus ook financiering) is verworven heeft Duurzaam Steenbergen de Subsidie Coöperatieve Energieopwekking (SCE) toegekend gekregen (vervanger van de Regeling Verlaagd Tarief, ook wel bekend als de postcoderoosregeling).

Eén van de subsidievoorwaarden is dat de productie van stroom met het zonneveld start op 1 september 2022. De energiecoöperatie heeft, in afwachting van reactie van de gemeente op de aanvraag voor de lening, momenteel uitstel aangevraagd bij de Rijkdienst voor Ondernemend Nederland.

Voor het overige gedeelte (waarvoor op dit moment geen financiering is) heeft de energiecoöperatie de subsidie Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE ++) toegekend gekregen.

De totale inkomsten via de beide subsidies (SCE en SDE++) bedragen (inclusief de stroomafname) over een periode van vijftien jaar € 740.000,-.

Financiële toets door afdeling Financiën
Door de financieel adviseur is de aanvraag voor de geldlening getoetst op de vereiste voorwaarden en in financiële zin aan de hand van de gegevens die de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. heeft aangeleverd; dit waren de jaarrekeningen over de afgelopen twee jaar en een meerjarenbegroting voor de komende jaren waarin de financiering van de aanschaf van de installatie van de zonnepanelen is meegenomen. Dit in relatie tot de kosten die aflossing van de geldlening met zich meebrengt.

Voorwaarden geldlening
Op 24 juni 2020 heeft de gemeenteraad de 'Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Steenbergen' vastgesteld. Bij deze verordening is als bijlage het 'Afsprakenkader Financiën' gevoegd. In het 'Afsprakenkader Financiën' is het volgende opgenomen over garanties en leningen:

Leningen en garanties worden slechts verstrekt onder de volgende voorwaarden:
- *De organisatie is gevestigd in de gemeente Steenbergen.*
- *De organisatie heeft geen winstoogmerk.*
- *De te financieren activiteiten en/of objecten passen binnen het door de raad vastgestelde gemeentelijk beleid.*
- *De te financieren activiteiten zijn zonder gemeentelijke lening of garantie niet te realiseren.*
- *Bij de aanvraag voor een lening moet de organisatie aantonen dat de lening niet zonder bezwaren kan worden verstrekt door een reguliere bank of financiële instelling.*

De organisatie doet een aanvraag bij het college en overlegt daarbij een exemplaar van de statuten, de jaarrekeningen van de laatste twee boekjaren en een exploitatiebegroting waaruit blijkt dat de betaling van rente en aflossing hierin past. Bij een garantie verstrekt de organisatie tevens de met de bank gesloten concept leningsovereenkomst waarvoor de garantie geldt

De Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. voldoet aan de gestelde eisen. De realisatie van een zonneveld op het voormalige trainingsveld van voetbalvereniging NVS in Nieuw-Vossemeer past binnen de Visie Energie en Ruimte (door de raad vastgesteld op 9 juli 2020). Tevens sluit dit aan bij de ambitie om in 2050 een energieneutrale gemeente te zijn (amendement gemeenteraad bij de vaststelling van de Visie Energie en Ruimte).

Het rentepercentage voor een lening wordt bepaald op het niveau van de op dat moment geldende rente bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) voor een lening, te verhogen met 0,5% ter dekking van de administratieve kosten. De looptijd van een lening wordt afgestemd op de levensduur van het te financieren object, maar bedraagt maximaal twintig jaar.

Aan Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. zal een lineaire lening worden verstrekt van € 400.000,- met een looptijd van vijftien jaar tegen een rente van 2% over de stand van de lening. De aflossingstermijnen dienen nog nader afgestemd te worden met de coöperatie. Dit wordt verwerkt in de geldleningsovereenkomst.

Resultaat van deze toets
Uit de kostenopzet van de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. blijkt een te financieren bedrag nodig van € 400.000,- voor de realisatie van (een gedeelte van) een zonneveld (aanschaf en installatie) op het voormalige trainingsveld van voetbalvereniging NVS in Nieuw-Vossemeer.

Op een eerder tijdstip is een meerjarenbegroting aangeleverd waarin de extra financieringslasten en aflossingen van de lening zijn meegenomen en hieruit blijkt dat deze door de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. gedragen kunnen worden. In dit overzicht wordt uitgegaan van een jaarlijkse financieringslast van € 8.000,- in het eerste jaar en aflopend in vijftien jaar naar € 0,-.

Risico's
Collectieve Zonneweide "Duurzaam Steenbergen"

Risico	**Risico H/M/L**	**Te nemen maatregel ter verkleining risico**	**restrisico H/M/L/Z L**
Exploitatie- of liquiditeitstekort bijv. door de volgende oorzaken	M	Voldoende reservevorming om tegenvallers op te vangen	L
Aantal leden komen hun financiële verplichtingen niet na		Nieuwe belangstellenden worden op de reservelijst geplaatst. Bestaande leden zijn bereid voor een groter part deel te	
Vertrek leden waar geen nieuwe leden tegenover staan	M	nemen.	L
Faillissement leverancier installatie waardoor vertraging oplevering	L	Zorgvuldige leverancierskeuze	ZL
Technische gebreken van de installatie	L	Productgaranties van de fabrikanten en opbrengst en systeemgaranties installateur	ZL
Schade door externe oorzaken zoals brand, storm en hagel.	*M*	*Installatie wordt verzekerd met maximale dekkking van de investeringskosten*	*L*
Claims van derden die schade hebben geleden vanwege de installatie.	*L*	*Aansprakelijkheidsverzekering*	*ZL*
Bestuursfraude	L	Goede taakverdeling bestuursleden, dubbele handtekening op stukken. Bestuursaansprakelijkheidsverzekering	ZL
		kas controlecommissie en extern toezicht door AA	ZL
Aantal zonne- uren	M	geringe daling heeft minimaal effect op rendement	L
Huurovereenkomst zonnepanelenveld wordt ontbonden	L	geregistreerd recht van opstal met kettingbeding	ZL
Levensduur (technisch en/of economisch) installatie	M	subsidie tarief ligt voor 15 jaar vast	ZL
Na 12 jaar waarschijnlijk vervangen van omvormers	M	goed onderhoud en risico bij installateur leggen en voorziening hiervoor opnemen.	L
Eventueel verwijderen van de panelen bij einde looptijd	M	voldoende reservevorming om kosten op te vangen	L
Eventueel verwijderen van de constructie van de panelen	M	eigendom zou aan de verhuurder van het veld kunnen worden aangeboden en overgedragen.	M
Voorfinanciering BTW	M	In overleg met leverancier vorm te geven.	L

Conclusie
Het verstrekken van een geldlening brengt altijd financieel risico met zich mee omdat niet zeker is of de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. wel aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Dit dient dan juridisch afgedekt te worden door in de geldleningsovereenkomst vast te leggen dat het SDE++ gedeelte van het zonneveld (de zonnepanelen en bijbehorende materialen) aan de gemeente Steenbergen worden overgedragen als de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen.

Bijdrage aanpak energiearmoede

De gasprijzen zijn de afgelopen periode flink gestegen waardoor bij veel inwoners de energierekening hoger uit kan vallen. Uit onderzoek van TNO[1] blijkt dat er in de gemeente Steenbergen 811 huishoudens zijn die te maken hebben met energiearmoede. We spreken van energiearmoede als een huishouden onvoldoende toegang heeft tot goede energievoorzieningen in huis. In energiearme huishoudens zetten mensen bijvoorbeeld de verwarming niet aan omdat ze willen bezuinigen. Naar alle waarschijnlijkheid ligt het aantal huishoudens dat op dit moment te maken heeft met energiearmoede hoger, aangezien in het rapport data uit 2019 is gebruikt.

Met de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. is afgesproken dat eventuele revenuen uit het SDE++ gedeelte van het zonneveld ten goede komen aan huishoudens in de gemeente Steenbergen die te maken hebben met energiearmoede. Dit wordt nog nader uitgewerkt in overleg met de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. na besluitvorming van zowel het college als de gemeenteraad. Wel wordt deze voorwaarde opgenomen in de geldleningsovereenkomst.

Verder heeft het bestuur van de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. de intentie uitgesproken om eventuele revenuen boven het beoogde rendement uit het SCE gedeelte van het zonneveld ook ten goede te laten komen aan huishoudens met energiearmoede. Mocht dit aan de hand zijn, dan is hier wel een besluit van de leden van de energiecoöperatie voor benodigd. De leden kunnen echter ook anders besluiten.

4. Middelen

De kosten die verbonden zijn aan het verstrekken van een geldlening van € 400.000,- aan de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. zijn, kunnen worden gedekt uit de te ontvangen rente.

5. Duurzaamheid

De gemeente Steenbergen heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Dit betekent dat al het energieverbruik van transport en vervoer, de gebouwde omgeving, industrie en landbouw ergens binnen de gemeente duurzaam opgewekt moet worden. De realisatie van een zonneveld op het voormalige trainingsveld van voetbalvereniging NVS levert hier een bijdrage aan, al is deze bijdrage wel bescheiden.

Het zonneveld op het voormalige trainingsveld van voetbalvereniging NVS is tevens opgenomen in de Visie Energie en Ruimte (vastgesteld door de gemeenteraad op 9 juli 2020). Verder is het een project voor en door inwoners. Inwoners die geen zonnepanelen op eigen dak kunnen of willen realiseren, bijvoorbeeld doordat zij in een appartement wonen of doordat er teveel schaduwwerking is van bomen in de omgeving, kunnen als alternatief deelnemen aan het project van de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A..

6. Risico's

Verkrijgen uitstel Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

De Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. heeft subsidie toegekend gekregen van de Rijksoverheid voor de realisatie van het zonneveld (via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).

[1] TNO (2021), De feiten over energiearmoede in Nederland. Inzicht op nationaal en lokaal niveau. Amsterdam: TNO.

Eén van de subsidievoorwaarden is dat de productie van stroom met het zonneveld start op 1 september 2022. De energiecoöperatie heeft, in afwachting van reactie van de gemeente op de aanvraag voor de lening, momenteel uitstel aangevraagd bij de Rijkdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

De RVO heeft echter aangegeven dat uitstel alleen kan worden toegekend indien uiterlijk halverwege augustus kan worden aangetoond dat de energiecoöperatie voortgang geboekt heeft in het project. Dit door bijvoorbeeld toekenning van de gevraagde lening door de gemeente of een verstrekte opdracht aan een installateur voor het plaatsen van de zonnepanelen en toebehoren.

De Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A kan echter pas een opdracht verstrekken aan een installateur op het moment dat de financiering definitief is geregeld. Het verstrekken van een lening met een omvang van € 400.000,- is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Het college van burgemeester en wethouders heeft de RVO een brief toegestuurd om hen te informeren over de voortgang, waarin is aangegeven dat er naar verwachting voor 1 oktober 2022 definitieve duidelijkheid is of de door de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. gevraagde lening van € 400.000,- al dan niet door de gemeente Steenbergen wordt verstrekt.

Voldoen aan betalingsverplichting
Het verstrekken van een geldlening brengt altijd financieel risico met zich mee omdat niet zeker is of de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. wel aan zijn betalingsverplichting kan voldoen. Dit wordt juridisch afgedekt door in de geldleningsovereenkomst vast te leggen dat het zonneveld (de zonnepanelen en bijbehorende materialen) aan de gemeente Steenbergen worden overgedragen als de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. niet aan de betalingsverplichtingen kan voldoen.

Het risico voor de gemeente is dat de lasten van de geldlening op de begroting blijven drukken en hier geen inkomsten meer tegenover staan bij faillissement van de coöperatie. Wel wordt de gemeente in dat geval eigenaar van het SDE++ gedeelte van het zonneveld (de zonnepanelen en bijbehorende materialen) waarmee we ons eigen energieverbruik verder verduurzamen.

Revenuen SDE++ gedeelte zonneveld
Alle revenuen, maar ook eventuele tekorten van het SDE++ gedeelte van het zonneveld komen ten gunste of ten laste van de gemeente. Dit wordt vastgelegd in de geldleningsovereenkomst. Eventuele revenuen zijn afhankelijk van de stroomprijs. Op het moment dat de stroomprijs hoog ligt, zullen de revenuen uit het SDE++ gedeelte van het zonneveld zeer waarschijnlijk ook hoger zijn. Andersom is dit uiteraard ook het geval, op het moment dat de stroomprijs laag ligt, zullen de revenuen uit het SDE++ gedeelte van het zonneveld zeer waarschijnlijk ook lager zijn.

Precedentwerking
Wanneer andere lokale energiecoöperaties of verenigingen een vergelijkbare aanvraag indienen, dan dienen deze aanvragen gelijk te worden behandeld als de aanvraag van de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A.. Deze aanvragen worden dan ook getoetst aan de criteria welke zijn opgenomen in het 'Afsprakenkader Financiën' behorende bij de 'Verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Steenbergen'. Op dit moment zijn er geen andere lokale energiecoöperaties actief in de gemeente Steenbergen.

Mogelijke stijging rente
Het kan zijn dat de rente van 2% over de stand van de lening hoger uitvalt gezien de stijgende rente op de kapitaalmarkt.

Het rentepercentage voor een lening wordt bepaald op het niveau van de op dat moment geldende rente bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) voor een lening, te verhogen met 0,5% ter dekking van de administratieve kosten. Ten tijde van het toetsingsmoment (juni 2022) is het mogelijk om een lening te verstrekken tegen een rente van 2%.

De Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. heeft aangegeven dat een rente hoger dan 2% te hoog is voor hun businesscase. In dat geval kan het zonneveld niet gerealiseerd worden.

7. Communicatie/Aanpak

Na besluit van de gemeenteraad wordt de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A.. geïnformeerd. Wanneer de gemeenteraad positief besluit zal tevens de geldleningsovereenkomst opgesteld worden.

8. Voorstel

1. Aan Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. een lineaire lening te verstrekken van € 400.000,- met een looptijd van 15 jaar tegen een rente van 2% over de stand van de lening en dit vast te leggen in een geldleningsovereenkomst waarin onder meer wordt opgenomen dat:
   - eventuele revenuen uit het SDE++ gedeelte van het zonneveld ten goede komen aan huishoudens in de gemeente Steenbergen die te maken hebben met energiearmoede;
   - het SDE++ gedeelte van het zonneveld aan de gemeente Steenbergen wordt overgedragen wanneer de Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen;
2. Coöperatieve Vereniging Duurzaam Steenbergen U.A. te informeren over het raadsbesluit.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Steenbergen,

de secretaris, de locoburgemeester,

M.J.P. de Jongh, RA E.M.J. Prent